

Brasil

written by Josep M. Boixareu Vilaplana | 5 de febrer de 2026

La darrera etapa del meu periple sud-americà va ser Rio de Janeiro. Amb la meva esposa Montse hi vam volar des d'Asunción, Paraguai. A través de la finestreta de l'avió no paràrem de mirar el paisatge durant tot el vol. Molta selva, de la qual se'n distingia poca cosa, però en començar a baixar cap a l'aeroport de Rio ja vam veure el mar i en apropar-nos a la costa vam tenir la visió d'un traçat sinuós que prometia una natura molt bella. Allí l'objectiu era veure'm amb Joan Guitart i Agell, delegat al Brasil de l'Editorial Labor per tractar de la possible distribució dels nostres llibres en aquell país.

El 1975 al Brasil hi havia una indústria editorial en portuguès relativament petita i per tant s'hi venien llibres en espanyol. Anteriorment, ja hi havíem tingut un distribuïdor que darrerament no havia resultat gaire seriós. Tanmateix, els catàlegs de Labor i el de Marcombo es complementaven en la línia tècnica i una possible aliança podia interessar a ambdues parts. Abans de trobar-nos amb Joan Guitart, la Montse i jo vam fer una mica de turisme.

Passejarem per les avingudes més cèntriques i des de l'hotel, situat al passeig de Copacabana, podíem contemplar el mar i la gernació que anava amunt i avall per aquell passeig. Quan hi baixàvem a donar un tomb teníem la sensació que tothom anava mig despullat. De fet les dones en biquini i els homes en banyador o amb eslips, tant si anaven a la platja com si no. La platja de Copacabana és llarguíssima però, d'entrada, nosaltres optàrem per banyar-nos a la piscina de l'hotel.

Una tarda vam decidir pujar al Corcovado tot serpentejant per les corbes que duen al cim arrodonit de 710 metres d'alçada coronat per una gran estàtua d'un Sagrat Cor (*Cristo Redentor*) de 34 metres d'altitud. Des d'allí es contempla una vista

espectacular de la ciutat de Rio de Janeiro amb els gratacels i el port. A sota destaca una muntanya en forma de dit gros on s'accedeix amb un funicular des de la costa. Es tracta del no menys famós Pa de Sucre (*Pão de Açúcar*). Al fons, la costa retallada per caps, badies, illots, platges i llacunes interiors. Una vista diferent i impressionant com poques n'he vist.

No recordo si la mateixa tarda ni per quin mitjà de comunicació vam visitar una de les tantes *favelas* situades al voltant de la ciutat omplint les falques dels turons. Crec que es deia Rochina i les imatges em donen voltes dins del cap. Els *ranchitos* de Caracas són una mínima expressió del que es veu a Rio. Per descriure-la(les) només se m'acudeixen els termes atapeïment o amuntegament en grans extensions; allí hi devien malviure centenars de milers de persones. Els colors de les construccions, d'una o diverses plantes, van per barris. Tan aviat veus colors vius verds, grocs, vermells, blaus, blancs com el color xocolata marronós del totxo. Pal de fusta que lligaven munions de cables. No sé si hi havia aigua potable, els nens es banyaven en bassals. Ai, les cares dels nens! Si no fos per la pobresa diria que eren una preciositat; ulls fondos, lluminosos, pell morena, cabells negres, encuriosits al nostre pas. Vells i velles amb aquelles arrugues que semblen solcs mal arrengherats i entrecreuats. De tant en tant algun arbrat donava senyal de natura. Diuen que tot allò és molt perillós; crec que qui ens duia devia tenir algun acord econòmic amb els caps dels barris per on passàvem perquè ningú no ens va molestar. Tot allò convidava a la reflexió, nosaltres érem vulgars turistes.

També va arribar l'hora de la feina. Amb en Joan Guitart érem vells coneguts –suposo que em llegirà perquè és receptor d'aquestes cartes– per diferents motius que no venen al cas. La vigília de la nostra partida ens va convidar a sopar a casa seva. S'hi havia instal·lat feia poques setmanes amb la dona i dues filles. Encara estava en procés de triar-los escola, això

era complicat atès l'entorn. Amb ell vam parlar del Brasil i de les possibilitats del llibre tècnic en espanyol en aquell mercat; aquella era la feina que l'ocupava preferentment en aquells moments. Era massa d'hora per parlar d'acords de distribució. Durant el sopar vaig manifestar el meu desig de cloure la meva gira sud-americana amb un bany a la platja de Copacabana. En Joan havia de treballar, però l'endemà la seva dona ens acompanyaria a una platja encara millor i més tranquil·la.

Tanmateix, l'endemà ella ens va venir a recollir a l'hotel i ens va dur a dinar en un restaurant popular que estava enfront de la platja d'Ipanema. Després de dinar va arribar el moment de fer el meu desitjat bany de comiat del viatge. En Joan es va quedar a treballar i nosaltres tres ens vam instal·lar a la platja darrere d'una petita duna que ens separava uns metres del mar. Jo, impacient, me'n vaig anar de dret cap a l'aigua. Hi vaig començar a entrar tot observant el que trepitjava quan, de sobte, en vaig trobar enfront d'una gran paret d'aigua que em sobrepassava. La meva reacció va ser travessar-la llançant-m'hi en contra. Vaig sentir un cop molt fort damunt meu i em vaig despertar tot dret sortint de l'aigua sense saber amb quin braç aguantar-me l'altra perquè tots dos em feien mal, molt de mal. Sembla que aquella onada havia fet l'habitual concavitat de quan trenca, jo havia quedat bocaterrosa i tot el pes de l'aigua m'havia caigut al damunt i m'havia aixafat. En arribar a la sorra les dues dones quedaven darrere la duna i quan vaig fer-hi la marrada les vaig veure i elles a mi entenent que m'havia passat alguna cosa. No sabia com explicar-ho. El que urgia era anar cap a un hospital car el mal era horrorós. Sense canviar-nos de roba vam accedir al carrer que vorejava el passeig, vam aturar un taxi i en entrar-hi vam dir: a l'hospital! Tant el taxista com tota la gent que ens havia vist ens deien sense sorpresa: *praia* (platja), hi estaven acostumats.

A l'hospital em van agafar de seguida i em van dur en ascensor

a una planta. La meva dona i la d'en Guitart es van quedar a formalitzar els papers d'ingrés. Em van portar per uns passadissos on només recordo veure gent per terra, sobretot negres. Un metge molt amable el primer que em va fer és portar-me a la dutxa per treure'm la sorra del damunt. Després em van fer radiografies i em van dur a la taula d'un quiròfan i em van dir que m'adormirien. Jo vaig dir que no calia. Crec que hi havia dos metges i una infermera. Un d'ells em fa fer un lleuger moviment al braç i el dolor va ser tal que els vaig dir: Sí, sí, anestèsia! No sé quanta estona vaig estar adormit. Quan em vaig despertar estava en una llitera i em van dir que tot el que m'havien fet ho havien fet constar a l'informe que li havien lliurat a la meva dona. Total: reduir una luxació que tenia a l'espatlla dreta, enganxar el cap de l'húmer que se m'havia trencat. Els tròqueters dels dos braços també estaven trencats. Jo ni sabia el que era un tròqueter; més endavant vaig consultar el diccionari què en deia: tuberositat o protuberància grossa de l'extrem superior de l'húmer que té una funció important per al moviment. En saber que aquella nit havia d'agafar l'avió cap a Barcelona em van embolicar el braç dret enganxat al cos i em van donar calmants per a aquell moment i per a l'avió.

En baixar a la planta baixa, ja bo i dret, em vaig trobar la meva dona amb la d'en Joan Guitart, ell també hi era i m'esperaven. De l'hospital en tinc una imatge tètrica, però dels metges un gran record per la professionalitat i el tracte humà. Del matrimoni Guitart no cal dir-ho; no sé com ens ho hauríem fet sense ells. Per Amèrica n'he passat de tota mena, però el final d'aquell primer viatge de negocis va ser èpic. També hi hauria pogut deixar la pell. Després, quatre mesos de recuperació i no entraré en més detalls.